

Strategisk notat
Kultur: Opplevelser for livet
20.4.2015

Foto: Hufton – Crow – www.kilden.com

Kilden Teater- og konserthus, Kristiansand

Mandat

Faggruppen skal, gjennom strategisk notat, komme med anbefalinger til konkrete tiltak som ledd i oppfølgingen av Regionplan Agder 2020. Arbeidet tar utgangspunkt i nasjonale og regionale føringer samt scenario 2020. Arbeidet skal videre ta utgangspunkt i regionens fortrinn samt gripe fatt i konkrete utfordringer. Det skal tas utgangspunkt i pågående arbeid og pekes ut en strategisk retning for arbeidet. (Arbeidet følger prinsipper i vedtatt veileder for faggrupper).

Faggruppas sammensetning

Kultursjef Per Norstrøm, leder av faggruppa
Fylkeskultursjef Anne Tone Hageland, nestleder
Kulturdirektør i Kristiansand, Stein Tore Sorthe, medlem
Kultursjef i Arendal, Kristin Lundby, medlem
Enhetsleder kultur i Risør, Jorunn Bøe, medlem
Rune Holbek, koordinator for faggruppa

Som arbeidsform har faggruppa for kultur valgt å kalle til seg kulturerepresentanter til faggruppa for å få en direkte dialog om de ulike behovene i de ulike delene av kulturlivet. Vi har fått gode tilbakemeldinger på denne arbeidsformen.

Foreliggende strategisk notat er en sammenstilling av en rekke innspill fra hele kulturfeltet. Prosessen har vært svært positiv for samarbeidet i faggruppa.

Strategisk notat for anbefalinger til handlingsprogram

Scenario 2020

I 2020 er det regionale kulturlivet preget av mangfold og skaperkraft. Det er skapt en rekke nye arbeidsplasser i kulturbasert næring. Kultursatsingen har skapt trivsel, styrket den regionale identiteten og bidratt til å gjøre landsdelen enda mer attraktiv. Regionale kulturbygg i landsdelen har gitt betydelige ringvirkninger i forhold til både utvikling og livskvalitet. Festivalmangfoldet i Agder er større enn noensinne, samtidig som de største musikkfestivalene har blitt nasjonale begivenheter med helårsdrift og god økonomi. De regionale museumssatsingene har ført til markert publikumsvekst. Kultur- og idrettsliv har gode vilkår, blant annet gjennom nye og moderne anlegg en rekke steder i regionen.

Utfordringer og muligheter i Agder

Regionplan Agder 2020 gir store muligheter for samhandling, men fremdeles er det utfordringer med å få lag og foreninger, organisasjoner, institusjoner, kommuner og fylkeskommuner til å jobbe mot felles mål er langsiktig og kunnskapsbasert.

Det er behov for å sette noen klare overordnede mål som alle innenfor kulturfeltet kan jobbe mot og identifisere seg med. Målene må være gjennomgående for alle nivåer i sektoren og skal ha betydning for formidling og gi gode opplevelser for publikum.

For hvert mål presenteres det et felles sett med indikatorer som skal gi grunnlag for å vurdere hvor langt en har kommet i å nå målene. Målsettingene skal gi klare signaler om hvilke aspekter ved kultursatsingen som bør prioriteres.

Tema til diskusjon

Gjennomgående tilbakemeldinger fra mange ulike aktører innenfor kulturfeltet har vært at landsdelen fortsatt mangler:

- møteplasser/arenaer
- forutsigbar økonomi
- mer samarbeid mellom aktørene
- kunnskapsutveksling
- nettverksbygging
- bedre koordinering av tilbudene i landsdelen
- internasjonalt samarbeid
- uthavnene på Agder

Strategisk tilnærming

(ikke i prioritert rekkefølge)

Utfordringer og anbefalinger:

Felles overordnede satsingsområder:

Hentet fra regionplan Agder 2020 - Med overskudd til å skape: "Gjennom samhandling skal vi oppnå mer, vi skal ta hele landsdelen i bruk, med vekt på balansert utvikling og helhetstenkning. Det viktigste grepet i planen er derfor økt samhandling- fordi det bare er gjennom fellessatsinger vi kan nå ambisiøse mål."

I Enger utvalgets rapport "Kulturutredningen 2014" blir det tydelig signalisert at en større del av den offentlige støtten bør gå til færre. Støtten skal gå til kunst- og kulturprosjekter som evner å vise samhandling, gjerne på tvers av sjangre og på tvers av nivåer.

1. Møteplasser og kunnskapsutvikling:

Bibliotekene er ut fra innhold og utbredelse i kommunene, blant de viktigste møteplassene vi har. I den nye bibliotekloven (fra 01.01.14) står det: "Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt". Utviklingen og forventningene går i retning fra å være et sted der en primært låner bøker, til også å være et sted der det foregår arrangement og møter. Dette trenger mange bibliotek hjelp til.

Forslag til tiltak:

Vi foreslår at fylkesbibliotekene arbeider videre med konkrete kompetansetiltak, utviklingsprosjekt og opplæring for å styrke biblioteksektoren. Dette skjer i samarbeid med bibliotek i Agder og andre aktuelle samarbeidspartnere.

For å drive de mange små og store kulturhusene, trengs et mangfold av kompetanse. Kunnskaps- og erfaringsutvikling kan bedre skje ved økt nettverksbygging mellom kulturhusene og bruk av Kilden- Teater- og Konserthus sitt kompetansemiljø.

Forslag til tiltak:

Vi oppfordrer Kilden til å ta et initiativ til et fast nettverk mellom kulturhusene i landsdelen for felles kunnskap og erfaringsutveksling.

2. Talentutvikling:

Agder har uten tvil mange talenter, og tiltrekker seg også flere gjennom utdanningstilbud m.m. Kulturskolene satses både på grunnopplæring og fordypningsarbeid, og deltar i /driver flere talentutviklingsprosjekt. Det er viktig å sikre forholdene for dette også framover.

Vi ser likevel at det er ei utfordring å få større bredde og mangfold når det gjelder talentutvikling. Musikkfeltet med ulike sjangre har forholdsvis mange tilbud, det er ønskelig med tilsvarende tilbud innen scenekunst, visuell kunst m.m.

Forslag til tiltak:

Det bør arbeides videre med å utvikle gode løsninger for talentutvikling innenfor scenekunst og visuell kunst.

På nasjonalt nivå er det en samarbeidsavtale mellom kulturskolerådet, ungdommens kulturmønstring og den kulturelle skolesekken.

Forslag til tiltak:

Fylkeskommunene og kommunene bør arbeide med å få nedfelt et slikt samarbeid mellom kulturskoleråd, UKM og DKS også lokalt.

3. Økonomi:

Det har skjedd en rivende utvikling i etablering av kunst- og kulturinstitusjoner i landsdelen siste 20 år. Fra å være i et relativt lite utviklet kunst- og kulturområde sett utenfra hva gjelder kunst – og kulturinstitusjoner, har en i denne perioden vist evne til å posisjonere seg i fremre rekker på flere områder. Mange spennende kunst- kulturanlegg er etablert.

Statstilskuddene har ikke klart å følge opp denne utviklingen, og ser en samlet på dette er det stadig grunn til å tro at landsdelens kunst- og kulturinstitusjoner ikke mottar statstilskudd på nivå med andre landsdeler

Det er på det rene at en stor del av de regionale kulturinstitusjonene i all hovedsak er offentlig finansiert. Festivaler og liknende arrangementer er unntak her i noen sammenhenger.

Det er også på det rene at kunstneriske krav og forventinger er økende, og slik sett stilles det økende krav til kulturinstitusjonenes formidlingsvilje og formidlingsevne.

Konkurransen i kulturlivet er økende og i kampen om publikums gunst kan kunstnerisk kvalitet sett i relasjon til kommersielle behov bli utfordrende.

I dette perspektivet oppstår det noen generelle problemstillinger en bør se nærmere på.

Forslag til tiltak:

Det bør gjøres et arbeid med å synliggjøre nivået på statlige ressurser til landsdelens kunstnere, kunst - og kulturinstitusjoner i relasjon til andre landsdeler. Med bakgrunn i en slik oversikt bør det igangsettes politisk påvirkning over for nasjonale myndigheter med sikte på å bedre dette forholdet.

Det offentlige kan ikke støtte all virksomhet fullt ut, og det bør vurderes om en skal stille krav om økt egeninntekt overfor kunst- og kulturinstitusjoner som i dag i all hovedsak har sine inntekter fra det offentlige.

Forslag til tiltak:

Det bør igangsettes et arbeid der en ser på muligheten for å få til realistiske mål for å øke egeninntektene i et utvalg kunst- og kulturinstitusjoner i landsdelen. Som del av dette kan en også se for seg at det forventes inngått samarbeidsavtaler mellom beslektede aktører i landsdelen, med sikte på formalisert samarbeid og arbeidsdeling. Det bør igangsettes et utviklingsarbeid på dette området.

4. Samarbeid og nettverksbygging mellom kulturaktørene:

Staten vil alltid ha et betydelig ansvar for finansiering av kulturlivet i Norge. Men det er kommunene som legger føringer for hva de ønsker å prioritere. Både gjennom en kommuneplan og i en eventuell kulturplan, blir denne prioriteringen synlig.

Ved større tiltak på kulturområdet bør det være en sammenheng mellom lokal regional og nasjonal prioritering. Ved tildeling av støtte til større kunst- og kulturprosjekter bør en overordnet strategi ligge til grunn for tildelingen, (som f.eks. pågående arbeid med ny

kulturformidlingsplan i Aust – Agder). For å sikre god oppfølging av prioriterte prosjekter innenfor kulturfeltet, er det viktig med god dialog mellom Norsk Kulturråd, fylkeskommunene og vertskommunen prosjektet skal realiseres i.

Forslag til tiltak:

For å sikre oss god oppfølging av prioriterte prosjekter innenfor kulturfeltet, er det viktig med god dialog mellom Norsk Kulturråd, fylkeskommunene og vertskommunen prosjektet skal realiseres i.

Kildenkongressen

Det kommende studiet i prosjekt- og produksjonsledelse ved Fakultet for kunstfag på UiA, kan bli et positivt bidrag for kompetanseheving ved mange av våre kulturelle møteplasser. Både UiA og Agderforskning er sentrale samarbeidspartnere for utvikling av kunnskap og kompetanse til våre kulturinstitusjoner, bibliotek og kulturhus. Det er ønskelig med en årlig konferanse (Kildenkongressen) der denne kunnskapen blir formidlet til et bredt publikum.

Det er viktig å utvikle samarbeidet mellom kulturinstitusjonene. Bilaterale avtaler er en måte å gjøre det på. Prosjektarbeid kan være på forskningsnivå. Faggruppa anbefaler at det gjennomføres en Kildenkongressen rundt påsketider i 2015. Fokusområdet for kongressen er samarbeid mellom kulturinstitusjonene, kulturforskning, talentutvikling, barn og ung, og Kongressen vil være på et nasjonalt nivå hvor en inviterer deltakere fra hele landet. For å lykkes med arrangementet må det engasjeres en prosjektleder.

Forslag til tiltak:

For å styrke samarbeidet mellom de ulike aktørene anbefaler vi i første omgang at Kildenkongressen blir et treårig prosjekt. Det nedsettes en programkomite på inntil 5 personer, som representerer bredden i det faglige en ønsker å fokusere på.

5. Felles satsning på idrett i Agder:

Agders satsning på idrett er forankret i Regionplan Agder 2020 og i de nye regionale planene for Aust- og Vest-Agder, *Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet – lokale og regionale kulturarenaer Aust-Agder 2014-2017* og *Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2014-2020 – Vest-Agder*. De to dokumentene er overordnet styringsverktøy for å gjennomføre Agders politikk innen idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Dette innebærer at planene skal legges til grunn for vurderinger, prioriteringer og for politiske vedtak som fattes. Planene skal også legges til grunn for andre regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen. De har også betydning for frivillig sektor, næringsliv og andre.

Agder skal være en ledende folkehelseregion som satser på idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Befolkningens aktivitetsnivå og deltakelse i idrett, friluftsliv og fysiske aktiviteter skal økes og alle skal kunne drive med idrett-, friluftsliv- og fysiske aktiviteter i sin hverdag der de bor.

Agder skal ha gode idrettsanlegg for trening og konkurranse i nærheten av der folk bor. Ved bygging av større interkommunale idrettsanlegg vil fylkeskommunene vurdere eventuelle investeringstilskudd til anlegget selv om dette ligger i nabofylke. Agderfylkene har denne klausulen i sine vedtatte planer.

Forslag til tiltak:

- **Videreutvikle KIA til et regionalt kompetansesenter.**

- **Utvikle en felles strategi for å sikre nasjonale og internasjonale idrettsarrangementer til Agder.**
- **Øke internasjonaliseringen av idretten i Agder.**
- **Utarbeide felles kriterier for regionale/ fylkeskommunale idrettsanlegg.**
- **Øke satsningen på interkommunale idrettsanlegg i Agder.**
- **Utarbeide et fellesdokument om bygging av større regionale idrettsanlegg/ fylkesidrettsanlegg.**

6. Arrangement til landsdelen:

Det er en rekke kvaliteter ved vår landsdel som tilsier at vi burde være interessante som vertskap for større nasjonale og internasjonale arrangementer, mesterskap og stevner. Infrastruktur og arenafasiliteter er kraftig forbedret de siste årene, og erfaringer med større arrangementer er gode. Kulturarrangementer, festivaler, TV-show og idrettsstevner kan være god markedsføring av landsdelen, samtidig som det bidrar til økt omsetning i deler av næringslivet. Innbyggerne på Agder får med slike arrangementer et mer mangfoldig opplevelsestilbud, og vellykket gjennomføring vil også skape stolthet og gi selvtillit i regionen.

Det er imidlertid ingen på Sørlandet som i særlig grad arbeider systematisk over tid med å overtale store arrangører til å velge akkurat denne landsdelen for sitt arrangement. Det arbeidet som gjøres i dag er fragmentert og ad hoc-preget. Markedsføringen av Sørlandet som vertskap for større arrangementer kan med fordel profesjonaliseres og samordnes.

Forslag til tiltak:

Det bør gjennomføres et 3-årig prosjekt som skal utvikle en modell og en strategi for hvordan landsdelen kan styrke sin posisjon som vertskap for nasjonale og internasjonale arrangementer.

7. Internasjonalt samarbeid

Agder er en del av en globalisert verden og har vedtatt en internasjonal strategi som oppfølging av regionplanen. For at Agder fortsatt skal være en attraktiv landsdel må det legges til rette for integrering, og det kulturelle mangfoldet må få en naturlig plass i regionen.

Våre regionale kulturinstitusjoner og profesjonelle kunstnere har et stort internasjonalt engasjement, men trenger hjelp for å komme i posisjon for å få tilgang til både menneskelige og økonomiske ressurser utenfor Norge.

Forslag til tiltak:

Det bør gjennomføres et prosjekt som skal utvikle en modell og en strategi for hvordan kultursektoren på Agder kan tilpasses internasjonal samhandling, og arbeide systematisk med inkluderende publikumsutvikling.

8. Uthavnene på Agder

Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner har en felles målsetting om å få våre uthavner inn på UNESCOs verdensarvliste. Både Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner har nylig vedtatt en strategi for kulturminnevern hvor en skal utarbeide en felles strategi for uthavns arbeidet. Det vises til "Et godt varp 2014-2017" vedtatt av Fylkestinget i Aust-Agder 25.2.2014 og "Kulturarv 2020" vedtatt av Fylkestinget i Vest-Agder 30.4.2014

Forslag til tiltak:

Det nedsettes en arbeidsgruppe med bred sammensetning, som får et klart mandat til å arbeide fram en søknad som bringer uthavnene på Agder inn på UNESCOs verdensarvliste.

9. Etter- og videreutdanning innen kunst – og kulturformidling:

Kulturfeltet trenger å stå rustet for en fremtid i endring. Etter- og videreutdannings- tilbud for kunst og kulturområdet er ikke godt nok utviklet i landsdelen.

Det er viktig å øke kompetansen for ulike fagfelt på kulturområdet. Det er mange kulturarbeidere, både selvstendige og offentlige ansatte som har et behov for opplæring og videreutdanning innenfor ulike felt.

Det er viktig å øke kompetansen for alle de kulturarbeidere, kulturformidlere og kunstnere som ikke ønsker eller har anledning til å studere hele fag.

Forslag til tiltak:

Kulturutdanning må komme inn i planlegging rundt etter- og videreutdanning. Vi utfordrer UiA til å ta et initiativ til samarbeid med de miljøene på Agder som jobber med etter- og videreutdanning for å få til et aktuelt og nyttig opplegg i en desentralisert modell. Aktuelle områder vil være lederprogrammer og ulike fagkurs.

Forslag til tiltak:

Skreddersydde kurs for formidlere innen fylkeskommunal / kommunal sektor – samt store kulturinstitusjoner foreslås etablert. En helhetlig og samordnende etterutdanning for regionen vil være med på å tilføre viktig kompetanse, og kan bidra til å løfte hele feltet. Det kan også være med på å bygge tettere nettverk og føre til et nærmere regionalt samarbeid.

Oversikt over foreslåtte tiltak:

1. Møteplasser og kunnskapsutvikling

Forslag til tiltak:

Vi foreslår at fylkesbibliotekene arbeider videre med konkrete kompetansetiltak, utviklingsprosjekt og opplæring for å styrke biblioteksektoren. Dette skjer i samarbeid med bibliotek i Agder og andre aktuelle samarbeidspartnere.

Forslag til tiltak:

Vi oppfordrer Kilden til å ta et initiativ til et fast nettverk mellom kulturhusene i landsdelen for felles kunnskap og erfaringsutveksling.

2. Talentutvikling

Forslag til tiltak:

Det bør arbeides videre med å utvikle gode løsninger for talentutvikling innenfor scenekunst og visuell kunst.

Forslag til tiltak:

Fylkeskommunene og kommunene bør arbeide med å få nedfelt et samarbeid om talentutvikling mellom kulturskoleråd, UKM og DKS også lokalt.

3. Økonomi

Forslag til tiltak:

Det bør gjøres et arbeid med å synliggjøre nivået på statlige ressurser til landsdelens kunstnere, kunst- og kulturinstitusjoner i relasjon til andre landsdeler. Med bakgrunn i en slik oversikt bør det igangsettes politisk påvirkning over for nasjonale myndigheter med sikte på å bedre dette forholdet.

Forslag til tiltak:

Det bør igangsettes et arbeid der en ser på muligheten for å få til realistiske mål for å øke egeninntektene i et utvalg av kunst- og kulturinstitusjoner i landsdelen. Som del av dette kan en også se for seg at det forventes inngått samarbeidsavtaler mellom beslektede aktører i landsdelen, med sikte på formalisert samarbeid og arbeidsdeling. Det bør igangsettes et utviklingsarbeid på dette området.

4. Samarbeid og nettverksbygging mellom kulturaktørene:

Forslag til tiltak:

For å sikre oss god oppfølging av prioriterte prosjekter innenfor kulturfeltet, er det viktig med god dialog mellom Norsk Kulturråd, fylkeskommunene og vertskommunen prosjektet skal realiseres i.

Forslag til tiltak:

For å styrke samarbeidet mellom de ulike aktørene anbefaler vi i første omgang at Kildenkongressen blir et treårig prosjekt. Det nedsettes en programkomite på inntil 5 personer, som representerer bredden i det faglige en ønsker å fokusere på.

5. Felles satsning på idrett i Agder:

Forslag til tiltak:

- Videreutvikle KIA til et regionalt kompetansesenter.
- Utvikle en felles strategi for å sikre nasjonale og internasjonale idrettsarrangementer til Agder.
- Øke internasjonaliseringen av idretten i Agder.
- Utarbeide felles kriterier for regionale/ fylkeskommunale idrettsanlegg.
- Øke satsningen på interkommunale idrettsanlegg i Agder.
- Utarbeide et fellesdokument om bygging av større regionale idrettsanlegg/ fylkesidrettsanlegg.

6. Arrangement til landsdelen:

Forslag til tiltak:

Det bør gjennomføres et 3-årig prosjekt som skal utvikle en modell og en strategi for hvordan landsdelen kan styrke sin posisjon som vertskap for nasjonale og internasjonale arrangementer.

7. Internasjonalt samarbeid

Forslag til tiltak:

Det bør gjennomføres et prosjekt som skal utvikle en modell og en strategi for hvordan kultursektoren på Agder bør tilpasses internasjonal samhandling, og arbeide systematisk med inkluderende publikumsutvikling.

8. Uthavnene på Agder

Forslag til tiltak:

Det nedsettes en arbeidsgruppe med bred sammensetning, både politisk og faglig, som får et klart mandat til å arbeide fram en søknad som bringer uthavnene på Agder inn på UNESCOs verdensarvliste

9. Etter- og videreutdanning innen kunst – og kulturformidling:

Forslag til tiltak:

Kulturutdanning må inn i planlegging rundt etter- og videreutdanning. Vi utfordrer UiA til å ta et initiativ til samarbeid med de miljøene på Agder som jobber med etter- og videreutdanning for å få til et aktuelt og nyttig opplegg i en desentralisert modell. Aktuelle områder vil være lederprogrammer og ulike fagkurs.

Forslag til tiltak:

Skreddersydde kurs for formidlere innen fylkeskommunal / kommunal sektor – samt store kulturinstitusjoner foreslås etablert. En helhetlig og samordnende etterutdanning for regionen vil være med på å tilføre viktig kompetanse, og kan bidra til å løfte hele feltet. Det kan også være med på å bygge tettere nettverk og føre til et nærmere regionalt samarbeid.

Oversikt over prioriterte tiltak:

Vedtak og forankring av tiltakene

Rådmannsgruppa 11. september 2014

SAK 30/14 – Kultur – opplevelser for livet

Vedtak:

Rådmannsgruppen mener at faggruppen har gjort en grundig jobb og at saken slik den ble presentert bør forelegges PSG for så og komme tilbake til rådmannsgruppen med anbefalinger om oppfølging.

Politisk samordningsgruppe (PSG) 30. januar 2015

SAK 06/15 - Prioriterte regionale satsinger på kultur

Vedtak:

PSG stiller seg bak fremlagte prioriteringer:

Følgende protokolltilførsel ble fremmet av Tarald Myrum:

Pkt. 3. Uthavnene i Agder er for smalt i ein overordna plan.

Punktet bør heite: Vern og utvikling av materielle og immaterielle kulturverdiar.

Tiltak:

- Uthavnene som forslag til vedtak.
- Etablere eit felles permanent bygningsvernsenter på Agder på grunnlag av dei tidsavgrensa prosjekta som er i gang.
- arbeide med UNESCO- listing av Setesdal sin immaterielle kulturarv og etablering av eit nasjonalt senter for immateriell kulturarv

Rådmannsgruppa 18. mars 2015

SAK 03/15 – Prioriterte samarbeidstiltak Kultur: Tiltak- og fremdriftsplan

Vedtak:

1. Rådmannsgruppen takker for presentasjonen og stiller seg bak forslag til gjennomføring.
2. Det tas forbehold om finansiering som behandles i forbindelse med budsjett 2016.

Samarbeid og nettverksbygging mellom kulturaktørene

Tiltak: Samarbeid med Kulturrådet

For å sikre oss god oppfølging av prioriterte prosjekter innenfor kulturfeltet, er det viktig med god dialog mellom Norsk Kulturråd, fylkeskommunene og vertskommunen prosjektet skal realiseres i. Ta initiativ til å møte kulturrådet for å avklare form og omfang for en slik dialog. Er det noen prosjekter vi kunne løfte?

Det tas initiativ til et møte med kulturrådet, der en drøfter opplegg for en tilnærming for å utvikle dette samarbeidet. Et årlig regionmøte med kulturrådets ledelse kan være et svar på oppgaven.

Ansvar: Fylkeskommunene tar initiativ til et slikt møte.

Tiltak: Kildenkongressen

For å styrke samarbeidet mellom de ulike aktørene anbefaler vi i første omgang at Kildenkongressen blir et treårig prosjekt. Det nedsettes en programkomite på inntil 5 personer, som representerer bredden i det faglige og ønsker å fokusere på.

Årets Kildenkongress er oppstarten med temaene "Hvordan bygger vi en landsdel, Hvordan investere i barn og unge, Næring og sponing". Kildenkongressen gjennomføres deretter i 2016, 2017 og evalueres i 2017. med sikte på å avklare videreføring som årlig konferanse.

Egen prosjektgruppe nedsettes for et toårig opplegg etter årets konferanse. Det avsettes **kr 500.000 kroner** pr. år for 2016 og 2017 og en legger til grunn sponsorinntekter og deltakeravgift i tråd med erfaring fra årets konferanse.

Ansvar: Initiativ til oppfølging ligger hos Kilden, fylkeskommunene, Arendal kommune og Kristiansand kommune.

Talentutvikling visuell kunst

Tiltak: Det etableres ett treårig prosjekt med egen styringsgruppe, arbeidsgruppe og prosjektledelse. Prosjekteier er Arendal og Kristiansand kommuner, Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommune.

Dette skal være et kompetanse og samarbeidsprosjekt som bidrar til å løfte landsdelen og omdømmet av landdelen som en kunstnerlandsdel å regne med i nasjonal, nordisk forstand.

Vår landsdels fortrinn og mangfold framheves og synliggjøres

Det avsettes 1 mill kroner pr. år i 2016, 2017 og 2018 som ramme for prosjektgjennomføringen. Det legges opp til å søke statlig støtte til prosjektet høsten 2015. En ser for seg at det blir et spleiselag mellom regionen og staten hvor utgiftene deles 50/50

Vi foreslår å etablere en satsing frem mot 2020 som har arbeidstittel "Det visuelle kunstløftet i Sør".

Dette skal være et kompetanse og samarbeidsprosjekt som bidrar til å løfte landsdelen og omdømmet av landdelen som en kunstnerlandsdel å regne med i nasjonal, nordisk forstand.

Visjon:

Sørlandet skal fremstå som en sentral landsdel for kunstnere å bo og leve i, og landsdelens mange visningssteder er svært attraktive å besøke. Landsdelens kunstnere har god omsetning og nyter godt av offentlige og private støtte - og stipendordninger.

Temaområder:

- **Publikum**
Etablere Sørlandets kunstløype (etter modell av "den gylne omveg")
- **Arenaer for produksjon**
Gjesteatelier. Utarbeide en modell for å oppnå dette. Faste atelier for et utvalg av kunstnere. Risørmodellen / Oddeøyamodellen, gjennomgås med sikte på å avklare mulig overføringsverdi til andre kommuner.
- **Arenaer for visning**
Ajourført oversikt over alle aktørene, felles synliggjøring/markedsføring av dem og samarbeid om felles profileringstiltak. Agder kunstsenter bør ta en aktiv rolle her.
- **Kunstnerens kår**
Kunstneroppdrag fra det offentlige og fra næringslivet.
Offentlige innkjøpsordninger gjennomgås og en avklarer om det kan etableres ordninger for innkjøp av kunst i den enkelte kommune.
Offentlig utsmykking gjennomgår, med sikte på å avklare om vedtekter for dette kan etableres der det ikke finnes i dag. Stipendordninger gjennomgås og det vurderes om det kan være aktuelt for flere kommuner å etablere slike stipend. Agder kunstsenter bør ta en aktiv rolle her.
- **Kunstsamlingene i landsdelen**
Sørlandets Kunstmuseum (SKMU)
Bomuldsfabriken kunsthall
Kristiansand kunsthall
Agder kunstnersenter
Sørlandsutstillinga

Kommunale samlinger i blant annet Arendal, Grimstad, Mandal og Kristiansand og UiA . SKMU, Bomuldsfabriken kunsthall og UiA- kunstfag er offentlig finansierte kunstinstitusjoner landsdelen. Det utredes i hvilket omfang og på hvilken rolle disse kan på ta seg mentorrolle eller liknende for landsdelens kunsthall.

Samarbeidsavtaler

Tiltak: Samarbeidsavtaler

Fylkeskommunene og kommunene bør arbeide med å få nedfelt et samarbeid mellom kulturskoleråd, UKM og DKS i regionen. Aust-Agder bibliotek og kulturformidling (AAbk) og kulturseksjonen i Vest-Agder fylkeskommune går sammen om å utvikle samarbeidsavtale tilpasset vårt område, som sendes kommunenes på høring. Deretter lages et ferdig utkast, som kan underskrives av partene.

Uthavner i verdensklasse

Tiltak: Det utarbeides en uthavns strategi med konkrete tiltak for å styrke bevaring, formidling og verdiskaping knyttet til uthavnene i Agder. Gjennom dette arbeidet vil en dokumentere verdier og forvaltningspraksis som grunnlag for en verdensarvsøknad.

Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner arbeider sammen for å styrke vernet og kunnskapen om uthavnene i Agder. Arbeidet er forankret i Regionplan Agders satsning på gode opplevelser og økt attraktivitet. Agders historiske uthavner er unike og stedvis godt bevarte kulturmiljøer av internasjonal klasse. Vern av uthavnene er et satsningsområde i "Et godt varp" strategisk plan for

kulturminner og kulturmiljøer i Aust-Agder 2014-2018 og i "Kulturarv 2020 – Strategi for kulturminnefeltet i Vest-Agder".

Det har blitt avholdt seminarer i 2012, 2013 og 2014. Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner har sammen med Vest-Agder-museet, Aust-Agder kulturhistoriske senter og Universitetet i Agder arbeidet sammen for å styrke kunnskapen om uthavnenes historie og kulturhistoriske verdi. Seminarene har samlet aktører og vært en møteplass/nettverk for personer og institusjoner som har interesser i og forvalter uthavnene i dag. Seminarene har vist at det er stor interesse for uthavnene.

Arbeidsgruppa består av:

- Aust-Agder-fylkeskommune: Ingvild Paulsen
- Aust-Agder museum og arkiv: Fie Skar Trysnes
- Vest-Agder fylkeskommune: Bjarne Sørensen, Tanja Røskar
- Vest-Agder-museet: Endre Wrånes
- Universitetet i Agder: Leif Helga Daland

Økonomi:

Det er avsatt 200 000 kr i Regionalt utviklingsprogram Agder i 2015 (RUP Agder). Økonomibehov for gjennomføringen av prosjektet avklares i forprosjektet.

Framdrift:

❖ 2015:

15. mai: Strategi sendes på høring til kommuner, velforeninger, historielag og andre.

September/oktober: Strategi behandles av fylkesting i Vest-Agder og Aust-Agder.

Prosjektplan for oppfølging av uthavns strategi behandles i VAF og AAFK
Styringsgruppe etableres og vedtas sammen med strategi

❖ 2016:

Prosjektgjennomføring.

Felles satsning på idrett i Agder

Tiltak:

- 1. Videreutvikle KIA til et regionalt kompetansesenter – olympiatoppen Sør.
Følges opp av Kia, Sak fremmes i NIF etter behandling i Kristiansand, Vest-Agder fylkeskommune og Aust-Agder fylkeskommune.**

Vedtaket må på plass i løpet av 1. halvår 2015 for aktivitet i 2015 og innen økonomiplanbehandling for 2016.

Ansvarlig: NIF, Vest-Agder og Aust-Agder fylkeskommuner, Arendal og Kristiansand kommuner.

- 2. Utvikle en felles strategi for å sikre nasjonale og internasjonale idrettsarrangementer til Agder.**

Utfordre idrettskretsene til å utvikle en felles strategi, gjerne etter modell av tilsvarende i andre deler av landet. Fylkeskommunenes idrettskonsulenter samarbeider med idrettskretsene med å utvikle en strategi på dette området. Arbeidet påbegynnes i 2016 og en ser for seg politisk

behandling av strategien i løpet av 2017. Arbeidet bør også inkludere strategier for å øke internasjonaliseringen av idretten i Agder.

3. Utarbeide felles kriterier for regionale/ fylkeskommunale idrettsanlegg.

Det etableres et felles toårig prosjekt med formål å utarbeide felles kriterier for regionale/ fylkeskommunale idrettsanlegg, utarbeide et fellesdokument om bygging av større regionale idrettsanlegg/ fylkesidrettsanlegg herunder å understøtte økt satsningen på interkommunale idrettsanlegg i Agder.

- Styringsgruppe etableres med sammensetning fra det offentlig og fra idretten.
- Fylkeskommunens idrettskonsulenter utgjør i fellesskap prosjektledelsen.
- Det gjennomføres en bredt sammensatt høringskonferanse i planperioden.
- Plandokumentet behandles i idrettens styrende organer og vedtas deretter av Vest-Agder og Aust-Agder fylkeskommuner. Deretter implementeres dokumentet i fylkeskommunenes idrettsanleggsplaner ved neste rullering i 2018.
- Det fremmes sak om dette til behandling i Vest-Agder og Aust-Agder fylkeskommuner innen utgangen av 2015. Det avsettes 250.000 kroner pr år i årene 2016 og 2017 til gjennomføring av prosjektet.

Møteplasser og kunnskapsutvikling

Tiltak: Bibliotekutvikling

Vi foreslår at fylkesbibliotekene arbeider videre med konkrete kompetansetiltak, utviklingsprosjekt og opplæring for å styrke biblioteksektoren. Dette skjer i samarbeid med bibliotek i Agder og andre aktuelle samarbeidspartnere. Bibliotekenes rolle som debattarena / litteraturhus bør ha fokus.

Aust-Agder bibliotek og kulturformidling og Vest-Agder fylkesbibliotek utvikler felles strategi på disse områdene som implementeres i bibliotekplaner og kulturformidlingsplaner i Vest-Agder og Aust-Agder. Det avsettes årlig 200 000 kroner frem mot 2020 til utviklingsprosjekter.

Tiltak: Kulturhusnettverk

Vi oppfordrer Kilden til å ta et initiativ til et fast nettverk mellom kulturhusene i landsdelen for felles kunnskap erfaringsutveksling, arbeidsdeling og samarbeid.

Kilden utfordres til å ta initiativ til dette. Som oppstart gjennomføres et seminar, der alle de regionale kulturhusene inviteres sammen med Kilden. Vest-Agder og Aust-Agder initierer dette. Det avsettes 100.000 kroner pr. år i 2016, 2017 og 2018 til gjennomføring av et slikt seminar og til drift av nettverket i en oppstartfase på 3 år.

Samlet økonomisk oversikt:

Tiltak	2016	2017	2018	2019
<i>Kildenkonferansen</i>	500 000	500 000	-	-
<i>Talentutvikling visuell kunst</i>	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
<i>Uthavner¹</i>	-	-	-	-
<i>Toppidrett senter Sør²</i>	-	-	-	-
<i>Felles kriterier idrettsanlegg</i>	250 000	250 000	-	-
<i>Bibliotekutvikling</i>	200 000	200 000	200 000	200 000
<i>Kulturhusnettverk</i>	100 000	100 000	100 000	100 000
Sum	2 050 000	2 050 000	1 300 000	1 300 000

¹ Kommer opp som politisk sak i løpet av 2015

² Kommer opp som politisk sak i løpet av 2015

Tillegg:

Prosser som pågår på regionalt nivå:

- Agder naturmuseum – omdanning til Universitetsmuseum
- Stiftelsen Arkivet – regionalt tilskudd til utbygging på eksisterende bygningsmasse
- Friidrettshall i Grimstad
- Fullriggeren Sørlandet (70/30-fordeling) – konkretisering av den regionale andelen

Oversikt over fagområder som har et regionalt perspektiv

Idrett

Folkehelse

Anlegg

Festival og kulturarrangement

Regionale festivaler

VRI-prosjekter

Arena USUS

Regionale kulturhus

Kilden

Buen

Vennesla kulturhus

Lyngdal Kulturhus

Flekkefjord Kulturhus (under planlegging)

Arendal kulturhus

Grimstad kulturhus

Risør kulturhus

Valle kulturhus (under planlegging)

Museumsutvikling/kulturvernformidling

Museene (de kulturhistoriske)

Byggeskikkenteret i Flekkefjord

Bygningsvernsenteret i Aust-Agder, Arendal

Agder Folkemusikkarkiv

Fartøyer (Fullriggeren Sørlandet, Boy Leslie, D/S Hestmanden)

Uthavn og kystkultur

Uthavnene (UNESCO)

De historiske trebyene

Regionale kompetansesentre innenfor kunst/kultur

Sørlandets Kunstmuseum

Agder Kunstsenter

Kristiansand Kunsthall

Bomuldsfabriken i Arendal

Utsikten Kunstsenter

Risør Kunstpark

Sørlandsutstillingen

Husflidskonsulentene

Sørnorsk Filmsenter

Sørnorsk Jazzsenter

SØRF

Norsk Forfattersentrum – Sør

Scenekunst

DKS

KiA

Mimeta

Frivillighet

Lag og foreninger
Organisasjoner
Paraplyorganisasjoner

Internasjonalt arbeid

EU-prosjekter
Interreg prosjekter
EØS-prosjekter
Nordsjøkommisjonen
Mimeta

Bibliotekene

Folkebibliotekene
Skolebibliotekene
Universitetsbiblioteket

Viktigste regionale kulturmiljøer/institusjoner i regionen:

- Kilden Teater- og Konserthus IKS
- Aust-Agder museum og arkiv IKS
- Vest-Agder-museet IKS
- Stiftelsen Sørlandets Kunstmuseum
- Agder naturmuseum og botaniske hage IKS
- Agder folkemusikkarkiv
- Stiftelsen Arkivet